

SWEDISH ENVIRONMENTAL PROTECTION AGENCY

SKRIVELSE

2014-06-16 Ärendenr: NV-00295-12

Redovisning av regeringsuppdrag om översyn av områden av riksintresse för friluftslivet

BESÖK: STOCKHOLM -VALHALLAVÄGEN 195
ÖSTERSUND – FORSKARENS VÄG 5, HUS UB
KIRUNA – KASERNGATAN 14
POST: 106 48 STOCKHOLM
TEL: 010-698 10 00
FAX: 010-698 10 99
E-POST: REGISTRATOR@NATURVARDSVERKET.SE
INTERNET: WWW.NATURVARDSVERKET.SE

Innehåll

1. SAMMANFATTNING	5
Uppdraget	5
Genomförande	5
Resultat	5
Uppdatering och revidering	5
Slutsatser	6
Värdefullt och omfattande arbete	6
Olika förutsättningar hos länen	7
Slutsatser	7
2. UPPDRAGET	8
3. GENOMFÖRANDE	9
4. BAKGRUND	10
Allmänt om riksintressen	10
5. RIKTLINJER FÖR ÖVERSYNEN	11
Utgångspunkter	11
Kriterier och friluftaktiviteter	11
Värdebeskrivningar och kartor	13
6. RESULTAT AV ÖVERSYNEN	14
Uppdatering och revidering	14
Nya områden och justeringar	14
Tätortsnära områden	14
Utredningsområden	15
Dialog	15
Länsvis sammanfattning av länens förslag till områden av riksintresse för friluftsliv	16
7. SLUTSATSER	42
Värdefullt och omfattande arbete	42
Olika förutsättningar hos länen	42
Slutsatser	42
8. KONSEKVENSANALYS	44
Länsstyrelser	44
Kommuner	44

Allmänhet	44
Markägare	44
Företag	44
9. REFERENSER	46
BILAGOR	47

1. Sammanfattning

Uppdraget

I regleringsbrevet för 2012 fick Naturvårdsverket i uppdrag att göra en översyn av vilka områden som bedöms vara av riksintresse för friluftslivet enligt 3 kap. 6 § miljöbalken, särskilt med beaktande av de långsiktiga behoven av tätortsnära natur. Uppdraget skulle redovisas till Regeringskansliet, miljödepartementet, senast den 28 februari 2014. Uppdraget har dock förlängts, först till den 30 april och slutligen till den 30 juni 2014.

Enligt regleringsbrev för 2013 skulle länsstyrelserna senast den 31 december 2013 lämna förslag till Naturvårdsverket med översiktliga bedömningar av nuvarande och eventuellt tillkommande områden som kan vara av riksintresse för friluftslivet. Länsstyrelserna skulle lämna underlagen i enlighet med Naturvårdsverkets riktlinjer. Även detta uppdrag har förlängts, först till den 31 januari och slutligen till den 28 februari 2014.

Genomförande

Arbetet med översynen av områden av riksintresse för friluftslivet inleddes med att Naturvårdsverket i samråd med Havs- och vattenmyndigheten tog fram riktlinjer. Riktlinjerna innehåller bland annat kriterier att använda som stöd vid urval av områden av riksintresse för friluftslivet, och en mall för dokumentationsvärdebeskrivning av dem.

Länsstyrelsernas uppdrag har varit att utifrån riktlinjerna ge förslag på uppdatering och revidering av områden av riksintresse för friluftsliv utifrån ny kunskap och aktuella förhållanden. Länsstyrelserna i de tre storstadsregionerna har haft i uppdrag att särskilt beakta behoven av tätortsnära natur. I arbetet med översynsarbetet har länsstyrelserna fört en dialog med kommuner och intresseorganisationer. Samtliga län förutom Norrbottens län har lämnat förslag på uppdatering och revidering av riksintresseområdena.

Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten har sedan, i en process som utgått från de riktlinjer som tagits fram, bedömt de förslag till områden av riksintresse för friluftslivet som lämnats av länsstyrelserna.

Resultat

Uppdatering och revidering

Översynen har resulterat i ett uppdaterat och reviderat förslag till områden av riksintresse för friluftsliv, utifrån ny kunskap och aktuella förhållanden. För varje förslag till område av riksintresse för friluftslivet finns nu också uppdaterade och aktuella värdebeskrivningar och aktuella kartor.

Nya områden och justeringar

Länsstyrelsernas förslag till områden av riksintresse för friluftsliv innebär att 94 nya områden har tillkommit. Det är dock betydande skillnader mellan länen när det gäller antalet förslag till nya områden. Vissa länsstyrelser har inte föreslagit några ändringar alls, medan andra nästan fördubblat antalet områden i sitt län.

För flertalet områden har justeringar i form av ändrade gränsdragningar gjorts i större eller mindre omfattning. I några fall har det inneburit större utvidgningar och i andra fall har områden minskats. Inga befintliga områden har tagits bort helt.

Tre länsstyrelser har angett att de behöver utreda vissa områden närmare: Jämtlands, Västernorrlands och Västerbottens län. För Jämtlands län ingår utredningsområdena i länsstyrelsens förslag till områden av riksintresse för friluftsliv. För övriga län ingår inte utredningsområdena i förslagen.

För tolv län har arealen för riksintresseområden ökat, för två av länen marginellt. För sju län har arealen minskat och för ett län är arealen i stort sett oförändrad. För de län som redovisat har den sammanlagda arealen ökat till cirka 7 038 000 ha, vilket innebär en ökning med cirka 456 000 ha, det vill säga en ökning med ungefär 7 %. I detta sammanhang bör nämnas att avgränsningen av havsområden varierar mellan länen.

Tätortsnära områden

För storstadregionerna har ett antal tätortsnära områden föreslagits vara av riksintresse för friluftslivet. I Stockholms län föreslås fyra och i Västra Götalands län åtta nya tätortsnära områden. Nio av de nuvarande områdena i Västra Götalands län har också utökats, med anledning av att de finns med i utredningen *Den tätortsnära naturen i Göteborgsregionen* 2003:5. För Skåne län framgår att en stor del av de föreslagna områdena, både befintliga och nya, helt eller delvis ingår i programmet för tätortsnära natur.

Dialog

Översynen har även inneburit att länsstyrelserna i olika omfattning fört en dialog med kommuner, intresseorganisationer och länsstyrelser i angränsande län med flera. Dialogen har oftast skett i form av ett remissförfarande.

Slutsatser

Värdefullt och omfattande arbete

Översynen och länsstyrelsernas redovisningar innebär att ett omfattande och värdefullt arbete har genomförts, vilket innebär att det nu finns aktuella värdebeskrivningar och kartor samt ett bättre beslutsunderlag för länsstyrelser och kommuner.

Olika förutsättningar hos länen

För översynen av områden av riksintresse för friluftslivet har länen haft olika förutsättningar. Det har varierat vad gäller de resurser man har haft att tillgå och den tid man har kunnat lägga ned på översynsarbetet. Flera länsstyrelser har framfört att översynen är ett angeläget arbete, men att mer tid och resurser hade behövts.

Slutsatser

Utifrån det underlag som länsstyrelserna redovisat gör Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten bedömningen att det finns behov av ytterligare insatser när det gäller förslagen till områden av riksintresse för friluftslivet, innan ett utpekande enligt hushållningsförordningen sker.

Sedan den 21 juli 2004 finns det bestämmelser i 6 kap. miljöbalken om att vissa planer och program ska miljöbedömas. Kompletterande bestämmelser finns i förordningen (1998:905) om miljökonsekvensbeskrivning. För att avgöra om en miljöbedömning krävs ska myndigheten först göra en så kallad behovsbedömning. Arbetet med behovsbedömningen av länsstyrelsernas förslag till områden av riksintresse för friluftslivet pågår.

2. Uppdraget

I regleringsbrevet för 2012 fick Naturvårdsverket i uppdrag att göra en översyn av vilka områden som bedöms vara av riksintresse för friluftslivet enligt 3 kap. 6 § miljöbalken, särskilt med beaktande av de långsiktiga behoven av tätortsnära natur. Uppdraget skulle redovisas till Regeringskansliet, miljödepartementet, senast den 28 februari 2014. Uppdraget har dock förlängts, först till den 30 april och slutligen till den 30 juni 2014.

Enligt regleringsbrevet för 2013 skulle Länsstyrelserna senast den 31 december 2013 lämna förslag till Naturvårdsverket, med översiktliga bedömningar av nuvarande och eventuellt tillkommande områden som kan vara av riksintresse för friluftslivet. Länsstyrelserna skulle lämna underlagen i enlighet med Naturvårdsverkets riktlinjer. Även detta uppdrag har förlängts, först till den 31 januari och sedan till den 28 februari 2014.

3. Genomförande

Arbetet med översynen av områden av riksintresse för friluftslivet inleddes med att Naturvårdsverket i samråd med Havs- och vattenmyndigheten tog fram riktlinjer. Riktlinjerna innehåller bland annat kriterier att använda som stöd vid urval av områden av riksintresse för friluftslivet och en mall för dokumentation/värdebeskrivning av dem.

Länsstyrelsernas uppdrag har varit att utifrån riktlinjerna ge förslag på uppdatering och revidering av områden av riksintresse för friluftsliv utifrån ny kunskap och aktuella förhållanden. Länsstyrelserna i de tre storstadsregionerna har haft i uppdrag att särskilt beakta behoven av tätortsnära natur. I arbetet med översynsarbetet har länsstyrelserna fört en dialog med kommuner och intresseorganisationer.

Länens underlag lämnades till Naturvårdsverket den 28 februari 2014, enligt länsstyrelsernas regeringsuppdrag. Samtliga län förutom Norrbottens län har lämnat förslag på uppdatering och revidering av riksintresseområdena. Länsstyrelsen i Norrbottens län har informerat om att de inte haft möjlighet att genomföra uppdraget inom uppdragstiden.

Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten har sedan i en process, med utgångspunkt från de riktlinjer som tagits fram, bedömt de förslag till områden av riksintresse för friluftslivet som lämnats av länsstyrelserna.

Denna skrivelse är en redovisning av översynen av riksintressen för friluftsliv. Länsstyrelsernas förslag kommer att processas vidare innan Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten i enlighet med hushållningsförordningen lämnar uppgifter om områden som bedöms vara av riksintresse för friluftslivet.

4. Bakgrund

Allmänt om riksintressen

Områden som är av nationell betydelse för en rad vitala samhällsintressen kan bedömas vara/pekas ut som områden av riksintresse för just dessa ändamål. Det gäller såväl områden som är särskilt värdefulla för naturvärden, kulturmiljövärden eller friluftslivet, som områden med värdefulla material eller som är särskilt lämpliga för anläggningar för energiproduktion, vattenförsörjning och liknande. Områden som är av riksintresse ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada deras värden eller möjligheterna att använda dem för avsett ändamål. Ett antal centrala myndigheter har ansvar för att bedöma och lämna uppgifter om områden som de bedömer vara av riksintresse för de samhällsintressen de företräder. Denna typ av riksintresseområden regleras i 3 kap. miljöbalken, de grundläggande hushållningsbestämmelserna.

Hushållningsbestämmelserna ska beaktas bland annat i plan- och tillståndsfrågor och påverka de beslut som avser en ändrad användning av ett område. De ska tillämpas tillsammans med andra regler i miljöbalken och i annan lagstiftning – aldrig fristående.

Bestämmelserna i 3 kap. miljöbalken utgår från att man så långt som möjligt ska kunna utnyttja mark- och vattenområden för flera olika ändamål samtidigt, detta genom god planering och hänsyn från respektive verksamhet. Men avvägningar måste också göras mellan intressen som inte går att förena. Bedömningen att ett område är av riksintresse enligt 3 kap. miljöbalken för ett visst ändamål innebär att detta intresse ska ges företräde framför andra allmänna och enskilda intressen, när frågor om markanvändning avgörs. Hänsynen till riksintresset gäller oavsett om en planerad verksamhet eller åtgärd avser mark innanför eller utanför det redovisade områdets gränser. Det väsentliga vid bedömningen för ett område enligt 3 kap. miljöbalken är om värdena för riksintresset skadas påtagligt, och om det finns eller inte finns konkurrerande riksintressen för samma område.

Att ett område är redovisat som riksintresse enligt 3 kap. miljöbalken innebär inte ett ovillkorligt skydd eller en direkt rätt att använda det för det ändamål som det redovisats för. Ett område eller delar av det kan dessutom bedömas vara av riksintresse för mer än ett ändamål. Det är först i en juridiskt bindande plan eller i en tillståndsprövning som frågan om dess användning slutligen avgörs. Det är Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten som enligt 2 § Förordningen (1998:896) om hushållning med mark- och vattenområden lämnar uppgifter till länsstyrelserna om vilka områden som myndigheterna bedömer vara av riksintresse för friluftslivet. Hittills har 215 områden i Sverige bedömts vara av riksintresse för friluftslivet.

5. Riktlinjer för översynen

Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten har tagit fram riktlinjer för översynen av riksintressen för friluftsliv. Riktlinjerna består av utgångspunkter, kriterier, exempel på friluftaktiviteter och en mall för dokumentation.

Utgångspunkter

Utgångspunkten för att ett område ska bedömas som riksintresse för friluftslivet är att området har så stora friluftsvärden på grund av särskilda natur- och/eller kulturkvaliteter och tillgänglighet för allmänheten, att det är eller kan bli attraktivt för besökare från hela eller en stor del av landet eller utlandet, det vill säga att det har turistiskt intresse.

Vidare bör områden av riksintresse för friluftsliv vara områden som är viktiga för många människors friluftsliv och att de kan nyttjas ofta och mycket. Denna utgångspunkt gäller framförallt för de tre storstadregionerna, där behovet av tätortsnära natur särskilt ska beaktas. Där kan det finnas områden som är av nationellt intresse och som nyttjas ofta och mycket.

Med friluftsliv menas i detta sammanhang vistelse utomhus i natur- och kulturlandskapet för välbefinnande och naturupplevelser utan krav på tävling.

Kriterier och friluftaktiviteter

För översynen av områden av riksintresse för friluftslivet har Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten tagit fram kriterier: huvudkriterier, stöd-kriterier och en exempelsamling av friluftaktiviteter. Kriterierna ger stöd för uppdateringen och revideringen av områden. De baseras huvudsakligen på de kriterier som Naturvårdsverket använde vid utpekandet av de nuvarande 215 områdena av riksintresse för friluftslivet, som gjordes i slutet av 1980-talet. Kriterierna och exempelsamlingen av friluftaktiviteter har uppdaterats utifrån det faktum att friluftslivet kontinuerligt utvecklas. Behovet av tätortsnära natur har även beaktats.

Huvudkriterier

- Områden med särskilt goda förutsättningar för berikande upplevelser i natur- och/eller kulturmiljöer.
- Områden med särskilt goda förutsättningar för friluftaktiviteter och därmed berikande upplevelser.
- Områden med särskilt goda förutsättningar för vattenanknutna friluftaktiviteter och därmed berikande upplevelser.

För ytterligare vägledning i bedömningen om ett område är av riksintresse för friluftsliv ska ett antal stöd-kriterier beaktas. De huvud- och stöd-kriterier som är rele-

vanta för riksintresset anges i värdebeskrivningen. Urval görs bland nedanstående stödkriterier, som är indelade i tre grupper:

Stödkriterier

1. Berikande upplevelser i natur- och/eller kulturmiljö:

- intresseväckande naturvärden
- intresseväckande kulturvärden
- orördhet (frånvaro av ingrepp i landskapet)
- stillhet/tystnad/låg ljudnivå
- tilltalande landskapsbild (tilltalande perspektiv och utblick över landskap och vatten med mera)
- omväxling (variation i fråga om topografi, fördelning mark/vatten vegetation, kulturprägel med mera)
- särprägel (en för regionen avvikande naturföreteelse, storslagen natur)
- att området har sällsynta växter och djur
- artrikedom

2. Goda naturgivna förutsättningar för friluftsliv:

Naturområden med särskilt goda förutsättningar för att bedriva friluftaktiviteter:

- bra vattenkvalitet, lämpliga stränder och bottnar
- lämplig terräng med variationsrik topografi
- terrängförhållanden utan hindrande blockighet, snårigheter, brutenhet eller myrrikedom
- förekomsten av sammanhängande gröna stråk

Naturområden med särskilt goda förutsättningar att bedriva friluftaktiviteter

som är beroende av platser med särskilda fysiska förutsättningar som:

- vattenanknutna friluftaktiviteter, exempelvis forspaddling
- berg/klippor lämpligt för klättring
- områden där man bedriver friluftsliv förhållandevis ostört, det vill säga att man under längre tid inte ser hus, vägar och endast ett fåtal andra besökare ("vildmarksområden").

3. Goda förutsättningar för att behålla och förbättra värden:

- naturvärden som kan bestå även vid ökad besöksfrekvens
- tålight mot slitage i de delar som förväntas bli intensivt utnyttjade
- förutsättningar för att vårda området (både ekonomiska och naturgivna förutsättningar)
- förekomst av anläggningar eller service, såsom toalett, sopsortering, parkering, eldstäder, lägerplatser, vindskydd och så vidare
- att det finns markerade leder och informationsskyltar
- förekomst av brukningsvägar, stigar, vandringsleder med mera
- möjligheterna att komma till och in i området samt vistas i eller i anslutning till området. Exempelvis kommunikation till och från ett område (förekomst eller möjlighet att använda buss, bil, tåg, båt, cykel)

- möjlighet att bevara områden utan omfattande anordningar eller anläggningar ("vildmarksområden")
- frånvaro av hinder för områdets användning för friluftssändamål, till exempel inga eller små inskränkningar i allemansrätten

Friluftaktiviteter

Vid urval av områden ska även de friluftaktiviteter anges som med fördel kan utövas i respektive område. En exempelsamling på friluftaktiviteter har tagits fram som ska ge stöd och vägledning vid värderingen av områden.

Värdebeskrivningar och kartor

Riksintresseområden dokumenteras i värdebeskrivningar med tillhörande karta. Ett av målen med översynen är en kvalitetshöjning vad gäller beskrivningarna av områden av riksintresse för friluftsliv, både för befintliga områden och nya föreslagna områden.

Rätt utformade värdebeskrivningar är en viktig grund för tillämpningen av bestämmelserna i plan- och bygglagen och i miljöbalken. Värdebeskrivningarna har också stor betydelse för kommunernas redovisning av riksintresseområden i översiktsplanen.

Riktlinjerna i sin helhet återfinns i bilaga 1 Riktlinjer.

6. Resultat av översynen

Uppdatering och revidering

Översynen har medfört att det nu finns ett uppdaterat och reviderat förslag till områden av riksintresse för friluftsliv utifrån ny kunskap och aktuella förhållanden. För varje förslag till område av riksintresse för friluftslivet finns nu också uppdaterade och aktuella värdebeskrivningar och aktuella kartor.

Nya områden och justeringar

Länsstyrelsernas förslag till områden av riksintresse för friluftsliv innebär att 94 nya områden har tillkommit. Det är dock betydande skillnader mellan länen när det gäller antalet förslag till nya områden. Vissa län har inte föreslagit några ändringar alls, medan andra län nästan fördubblat antalet områden i länet.

För flertalet områden har justeringar i form av ändrade gränsdragningar gjorts i större eller mindre omfattning. I några fall har det inneburit större utvidgningar och i andra fall har områdena minskats. Inga befintliga områden har tagits bort helt. Några länsstyrelser (Västernorrlands, Västra Götalands och Örebro län) har valt att dela upp ett antal större områden i mindre kärnområden för att få tydligare och mer anpassade värdebeskrivningar.

Två län, Skåne och Västra Götalands län, är län som slagits ihop av flera län efter den senaste översynen av områden av riksintresse för friluftslivet. Det har inneburit att områden som varit uppdelade länsvis har slagits samman.

För tolv län har arealen för riksintresseområdena ökat, för två av områdena marginellt. Arealen har minskat för sju län. För samtliga län som redovisat har arean totalt ökat till cirka 7 038 000 ha, vilket innebär en ökning med cirka 456 000 ha, det vill säga cirka 7 %. I detta sammanhang bör nämnas att avgränsningen av havsområden varierar mellan länen.

Tätortsnära områden

För storstadregionerna har ett antal tätortsnära områden föreslagits vara av riksintresse för friluftslivet. I Stockholms län föreslås fyra och i Västra Götalands län åtta nya tätortsnära områden. Nio av de nuvarande områdena i Västra Götalands län har också utökats med anledning av att de finns med i utredningen *Den tätortsnära naturen i Göteborgsregionen 2003:5*. För Skåne län framgår att en stor del av de föreslagna områdena, både befintliga och nya, helt eller delvis ingår i programmet för tätortsnära natur, *Närmare till naturen i Skåne- skydd av tätortsnära områden för friluftsliv och naturvård* (Skåne i utveckling 2003:60).

Utredningsområden

Tre län har angett att de behöver utreda vissa områden närmare. Länsstyrelsen i Jämtlands län har angett att det för fyra av de föreslagna områdena behöver göras fördjupade områdesbeskrivningar, delområdesbeskrivningar eller delområdesavgränsningar, eftersom det är stora riksintresseområden som uppfattas som svåra att arbeta med i plansammanhang. Länsstyrelsen i Västernorland redovisar sju områden som studieområden, vilka inte tagits med i förslaget. Länsstyrelsen i Västerbottens län föreslår tolv utredningsområden. Dessa ingår inte i länsstyrelsens förslag till områden av riksintresse för friluftslivet.

Dialog

Översynen har även inneburit att länsstyrelserna i olika omfattning fört en dialog med kommuner, intresseorganisationer, länsstyrelser i angränsande län med flera. Dialogen har oftast skett i form av ett remissförfarande. I ett fall har man också genomfört en bred enkät till kommunerna och friluftslivets aktörer. Flertalet län har redovisat de remissynpunkter som kommit in och kommenterat dessa.

Länsvisa sammanställningar i bilagor

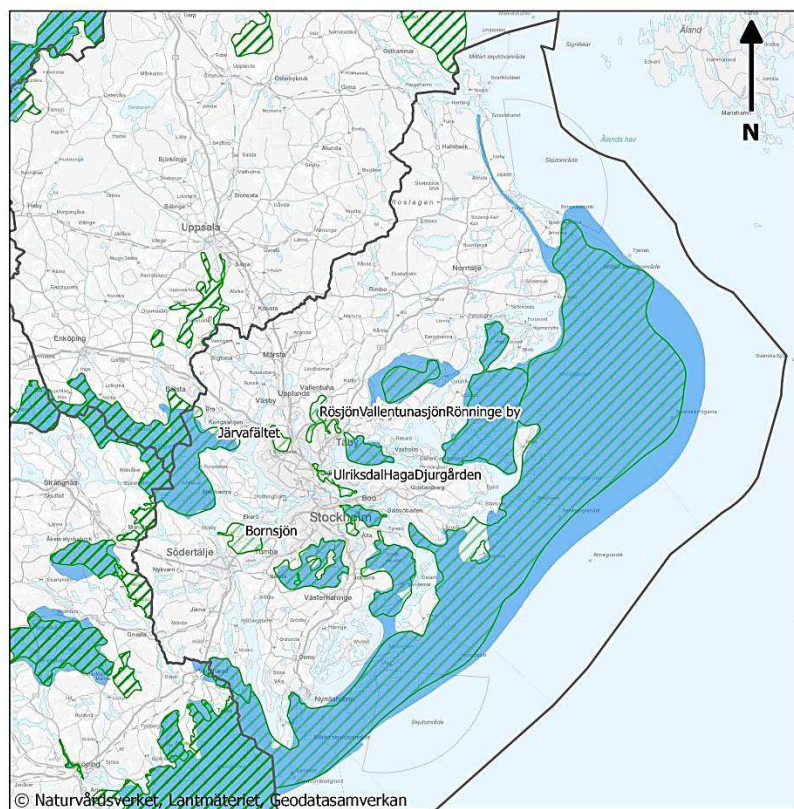
I bilaga 2 redovisas för varje län antalet områden, antal nya områden, antal reviderade områden, areal och hur dialogen genomförts.

I bilaga 3 redovisas förslag till områden av riksintresse för friluftsliv länsvis. namn, om det är befintligt eller nytt och berörda kommuner.

Länsvis sammanfattning av länens förslag till områden av riksintresse för friluftsliv

Stockholms län

Förslag riksintresse friluftsliv - Stockholms län

Teckenförklaring

- Blå färg - Befintligt riksintresse friluftsliv som enligt förslag utgår
- Blågrön rastering - Befintligt riksintresse friluftsliv som enligt förslag kvarstår
- Grön rastering - Förslag på nytt eller utökat område för riksintresse friluftsliv

Förslag

Länsstyrelsen i Stockholms län föreslår sammanlagt 13 områden av riksintresse för friluftslivet. För de befintliga 9 riksintressena föreslås reviderade gränsdragningar, både minskningar och utökningar. Länsstyrelsen föreslår fyra nya riksintressen som alla är tätortsnära.

Den sammanlagda arealen är 406 797 ha (tidigare 484 828 ha).

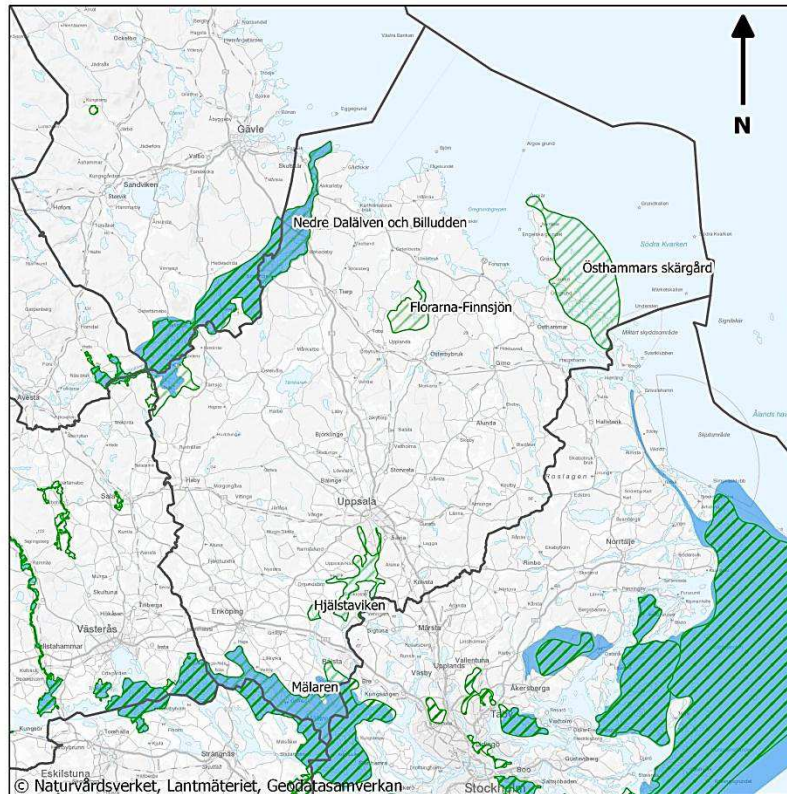
Dialog

Under våren 2013 bjöds alla kommuner in för att börja dialogen om översynen. Fem geografiskt uppdelade träffar genomfördes. Nära dialog har skett med Tillväxt, miljö och regionplanering vid Stockholms läns landsting. Som extern referensgrupp har regionala samrådsgruppen för naturvård (intresseorganisationer och myndigheter) använts.

En remiss av förslaget skickades till kommunerna och andra aktörer i länet. På grund av den korta remisstiden bjöd Länsstyrelsen i Stockholm in tjänstemän och politiker i länets alla kommuner till en hearing för att kunna föra en dialog kring Länsstyrelsens förslag till ändringar i befintliga riksintresseområden samt föreslagna nya områden. Samordningen med angränsande län har inte hunnits med till fullo.

Uppsala län

Förslag riksintresse friluftsliv - Uppsala län

Teckenförklaring

Blå färg - Befintligt riksintresse friluftsliv som enligt förslag utgår

Blågrön rastrening - Befintligt riksintresse friluftsliv som enligt förslag kvarstår

Grön rastrening - Förslag på nytt eller utökat område för riksintresse friluftsliv

Förslag

Länsstyrelsen föreslår fem områden varav tre är nya. För de två befintliga områdena har avgränsningen justerats.

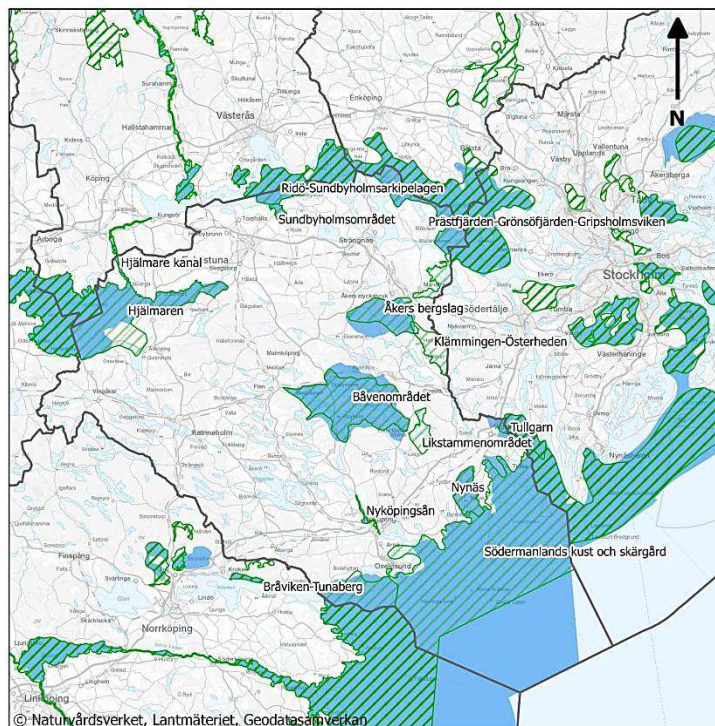
Sammanlagd areal är 92 322 ha (tidigare 38 500 ha).

Dialog

Dialog har skett med kommunerna och Upplandsstiftelsen. Sedan har en workshop genomförts där även friluftslivs- och miljöorganisationer deltagit. Därefter har förslaget remitterats till kommunerna och Upplandsstiftelsen och viss revidering har skett efter remissvaren. Samråd har även genomförts med andra berörda län.

Södermanlands län

Förslag riksintresse friluftsliv - Södermanlands län

Teckenförklaring

Blå färg - Befintligt riksintresse friluftsliv som enligt förslag utgår

Blågrön rastning - Befintligt riksintresse friluftsliv som enligt förslag kvarstår

Grön rastning - Förslag på nytt eller utökat område för riksintresse friluftsliv

Förslag

Länsstyrelsen föreslår 14 områden varav två är nya. För 10 befintliga områden har avgränsningarna justerats, vilket medfört både minskningar och utökningar. En stor del av minskningen av arealen berör havsområdet.

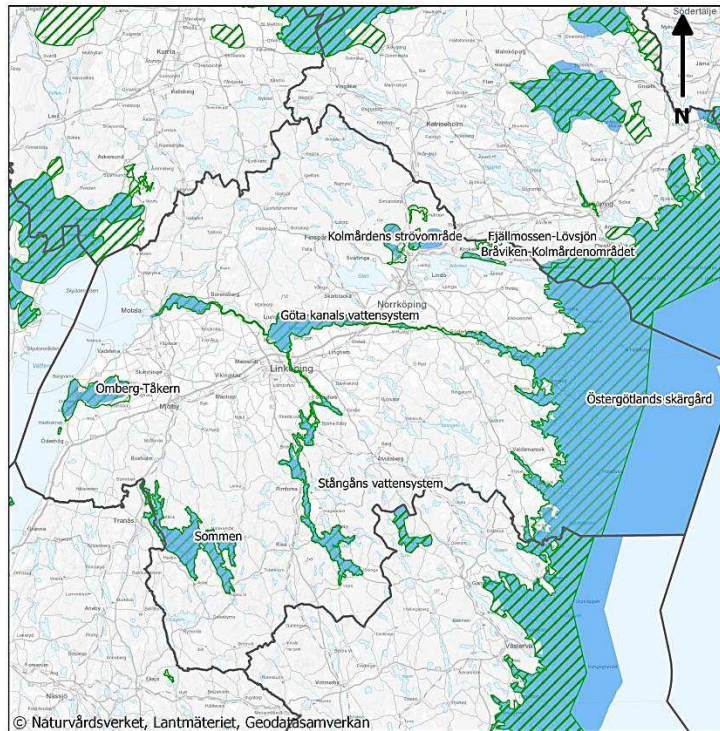
Den sammanlagda arealen är 194 579 ha (tidigare 255 372 ha).

Dialog

Förslaget har skickats på remiss till kommuner, intresseorganisationer och myndigheter.

Östergötlands län

Förslag riksintresse friluftsliv - Östergötlands län

Teckenförklaring

Blå färg - Befintligt riksintresse friluftsliv som enligt förslag utgår

Blågrön rastering - Befintligt riksintresse friluftsliv som enligt förslag kvarstår

Grön rastering - Förslag på nytt eller utökat område för riksintresse friluftsliv

Förslag

Länsstyrelsen föreslår åtta områden varav ett är nytt. Länsstyrelsen föreslår att samtliga sju befintliga områden kvarstår, men gränserna har på olika sätt justerats.

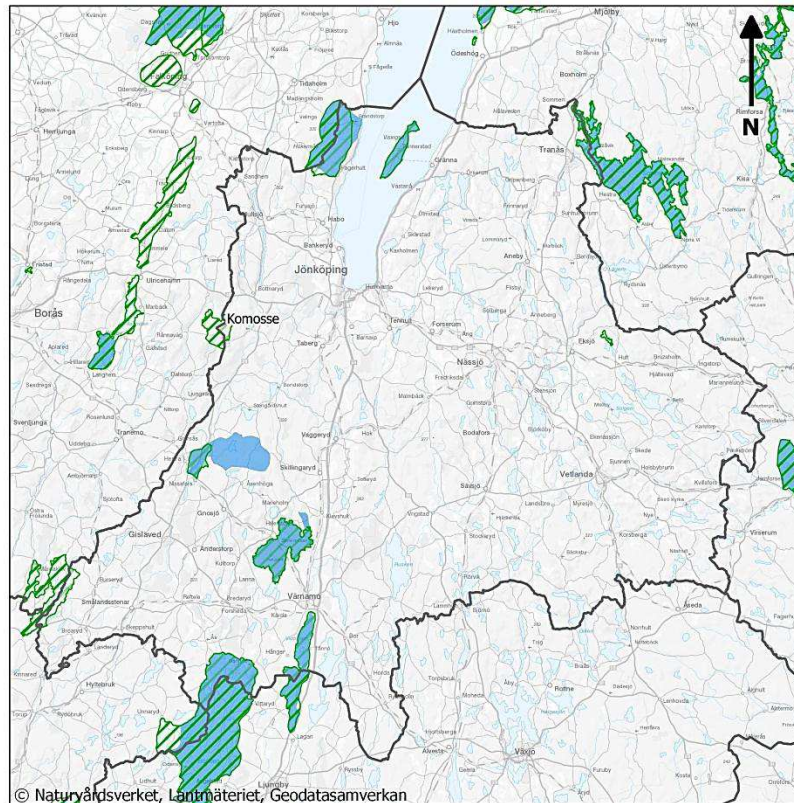
Den sammanlagda arealen är 211 541 (tidigare 151 900 ha).

Dialog

Länsstyrelsen har inhämtat synpunkter på arbetet med översynen genom en remiss till samtliga kommuner samt till föreningar, vattenråd, jord- och vattenägarförbund med flera.

Jönköpings län

Förslag riksintresse friluftsliv - Jönköpings län

Teckenförklaring

Blå färg - Befintligt riksintresse friluftsliv som enligt förslag utgår

Blågrön rastrening - Befintligt riksintresse friluftsliv som enligt förslag kvarstår

Grön rastrening - Förslag på nytt eller utökat område för riksintresse friluftsliv

Förslag

Länsstyrelsen föreslår 10 områden, varav tre är nya områden. Länsstyrelsen föreslår nya avgränsningar för två och justeringar av avgränsningen för tre områden.

Den sammanlagda arealen är 33 920 ha (tidigare 38 834 ha).

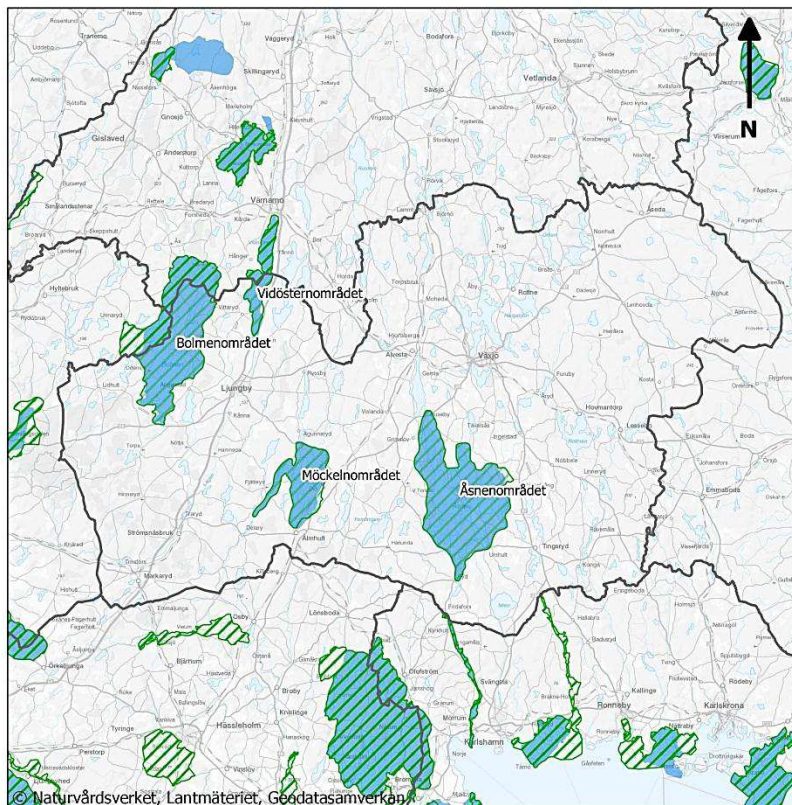
Dialog

Länsstyrelsen påbörjade processen med att skicka ut en remiss till kommuner och föreningar för att inhämta synpunkter på befintliga och eventuella nya riksintresseområden. Länsstyrelsens förslag på förändringar vad gäller avgränsningar av befintliga områden och förslag på nya områden har därefter skickats på ny remiss till berörda kommuner.

För områden som berör andra län har samordning skett med berörda länsstyrelser vad gäller avgränsning och kärnvärden

Kronobergs län

Förslag riksintresse friluftsliv - Kronobergs län

Teckenförklaring

Blå färg - Befintligt riksintresse friluftsliv som enligt förslag utgår

Blågrön rastrening - Befintligt riksintresse friluftsliv som enligt förslag kvarstår

Grön rastrening - Förslag på nytt eller utökat område för riksintresse friluftsliv

Förslag

Länsstyrelsen i Kronoberg föreslår att de fyra befintliga områdena kvarstår. Justering av gränserna har gjorts i samtliga områden, främst så att några mindre områden med höga friluftsvärden har lagts till, och i två fall har gränserna justerats vid befintliga tätorter så att dessa exkluderas. Denna justering av gränsen har skett på Länsstyrelsens initiativ.

Inga områden har tagits bort och inga nya har föreslagits.

Den sammanlagda arealen är 77 000 ha (tidigare ca 77 000 ha).

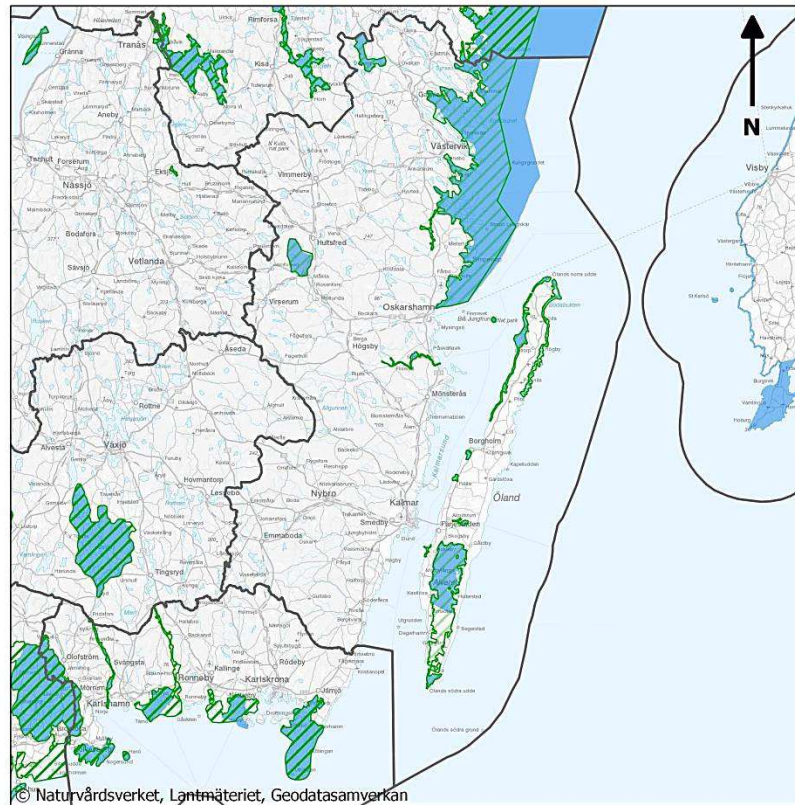
Dialog

Länsstyrelsen började processen med att fråga kommunerna om hur de ser på nuvarande riksintresseområden för friluftsliv. Därefter skickades Länsstyrelsens förslag ut på remiss till kommunerna. Kontakter har också tagits med angränsande län.

Kalmar län

Förslag riksintresse friluftsliv - Kalmar län

Teckenförklaring

Blå färg - Befintligt riksintresse friluftsliv som enligt förslag utgår

Blågrön rastering - Befintligt riksintresse friluftsliv som enligt förslag kvarstår

Grön rastering - Förslag på nytt eller utökat område för riksintresse friluftsliv

Förslag

Länsstyrelsen har lämnat förslag på 13 områden, samtliga är befintliga men gränserna har delvis ändrats. Inga nya områden föreslås.

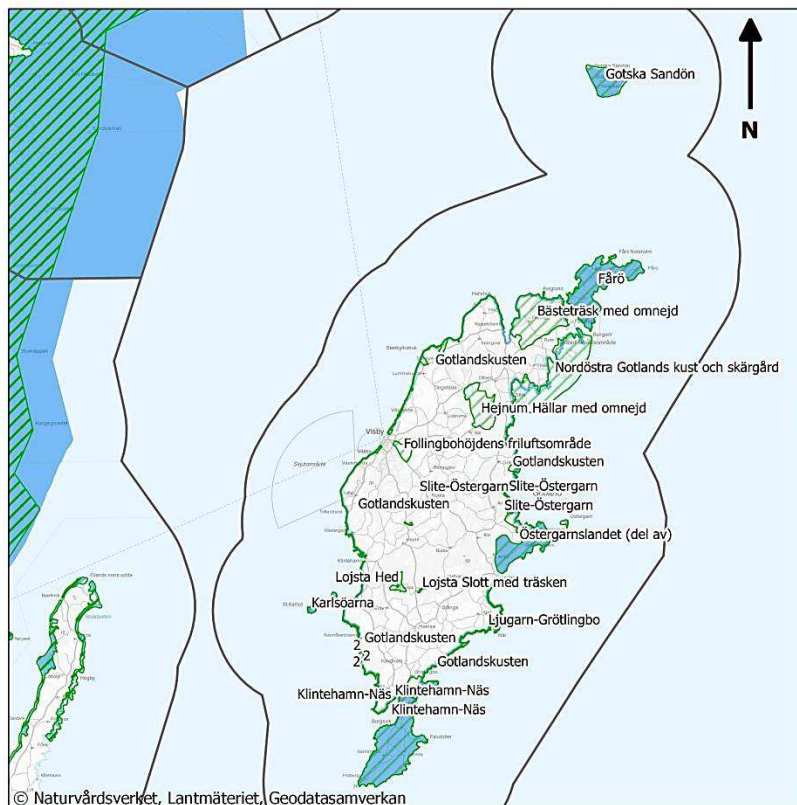
Den sammanlagda arealen är 161 079 ha (tidigare 192 000 ha).

Dialog

Remiss av förslaget har skickats till kommuner och andra intressenter som Skogsstyrelsen, Regionförbundet, föreningar och vattenråd.

Gotlands län

Förslag riksintresse friluftsliv - Gotlands län

Teckenförklaring

- Blå färg - Befintligt riksintresse friluftsliv som enligt förslag utgår
- Blågrön rastrening - Befintligt riksintresse friluftsliv som enligt förslag kvarstår
- Grön rastrening - Förslag på nytt eller utökat område för riksintresse friluftsliv

Förslag

Länsstyrelsen föreslår sammanlagt 14 områden. Av dessa är sex nya områden, varav två områden omfattar en 500 meter lång strandremsa från ett befintligt område. För åtta av områdena har gränserna justerats.

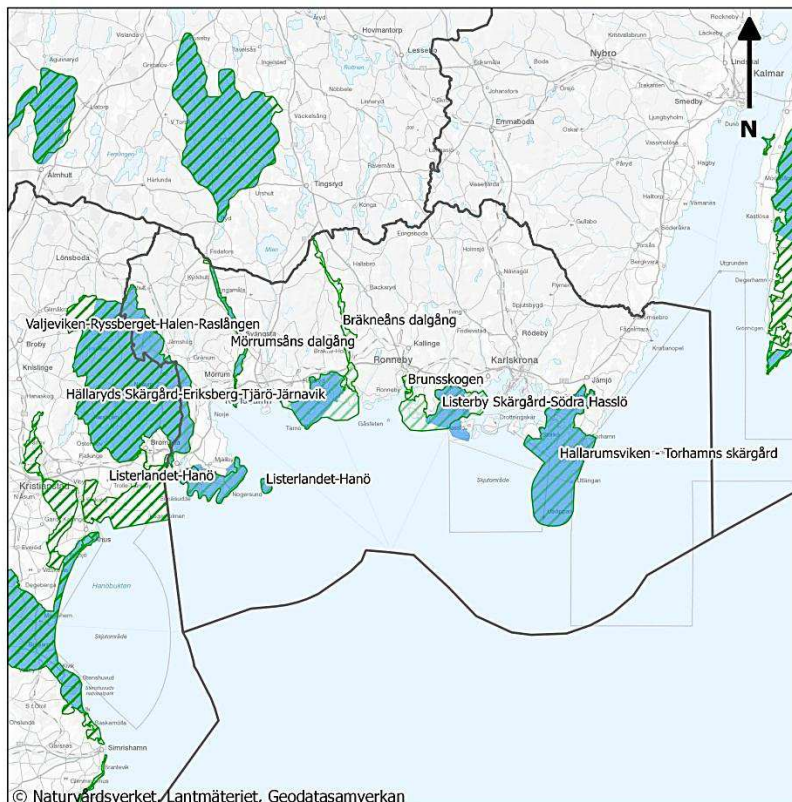
Den sammanlagda arealen är 80 507 ha (tidigare 55 900 ha).

Dialog

Remiss har skickat till cirka 15 remissinstanser, såsom markägare, intresseorganisationer och företag. Förslaget är förankrat genom dialog med Region Gotland. På grund av tidsbrist har man inte hunnit med att genomföra en formell remiss.

Blekinge län

Förslag riksintresse friluftsliv - Blekinge län

Teckenförklaring

Blå färg - Befintligt riksintresse friluftsliv som enligt förslag utgår

Blågrön rastrening - Befintligt riksintresse friluftsliv som enligt förslag kvarstår

Grön rastrening - Förslag på nytt eller utökat område för riksintresse friluftsliv

Förslag

Länsstyrelsen föreslår sammantaget åtta områden varav två områden är nya och ligger i anslutning till två befintliga som i sin tur ändrats marginellt. De befintliga områdena är mer eller mindre gränsjusterade.

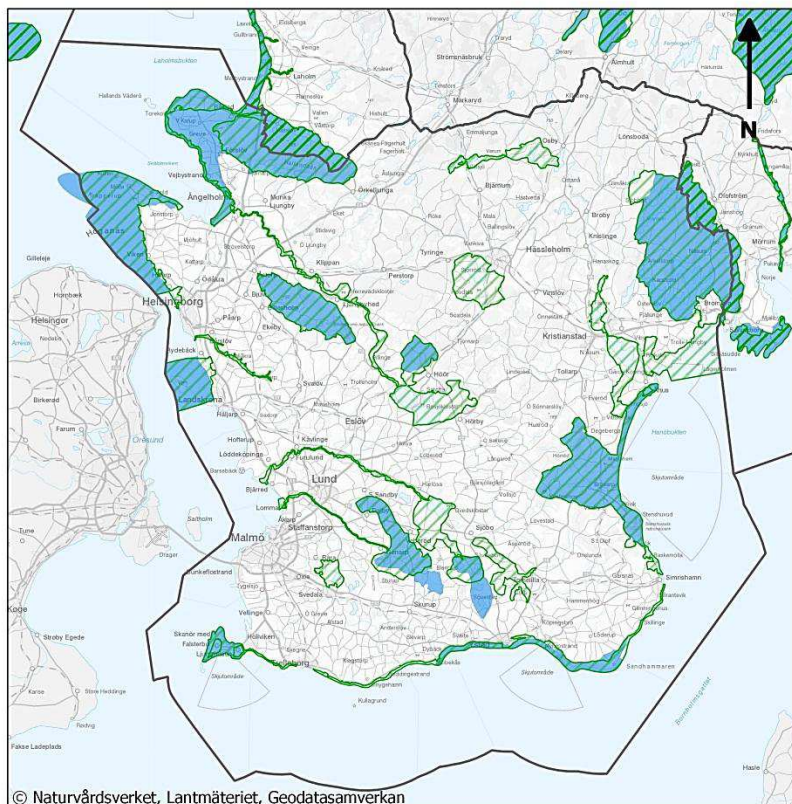
Den sammanlagda arealen är 58 050 ha (tidigare 49 155 ha).

Dialog

Förslaget har sänts på remiss till kommunerna. Dialog har skett med angränsande länsstyrelser. Inga samråd har skett med andra intressenter.

Skåne län

Förslag riksintresse friluftsliv - Skåne län

Teckenförklaring

Blå färg - Befintligt riksintresse friluftsliv som enligt förslag utgår

Blågrön rastrening - Befintligt riksintresse friluftsliv som enligt förslag kvarstår

Grön rastrening - Förslag på nytt eller utökat område för riksintresse friluftsliv

Förslag

Länsstyrelsen i Skåne föreslår sammanlagt 23 områden av riksintresse. För de befintliga riksintressena har gränsdragningar justerats, såväl utvidgningar som minskningar, delningar och sammanslagningar har gjorts. Länsstyrelsen föreslår 11 nya områden.

Den sammanlagda arealen är 237 830 ha (tidigare 182 700 ha).

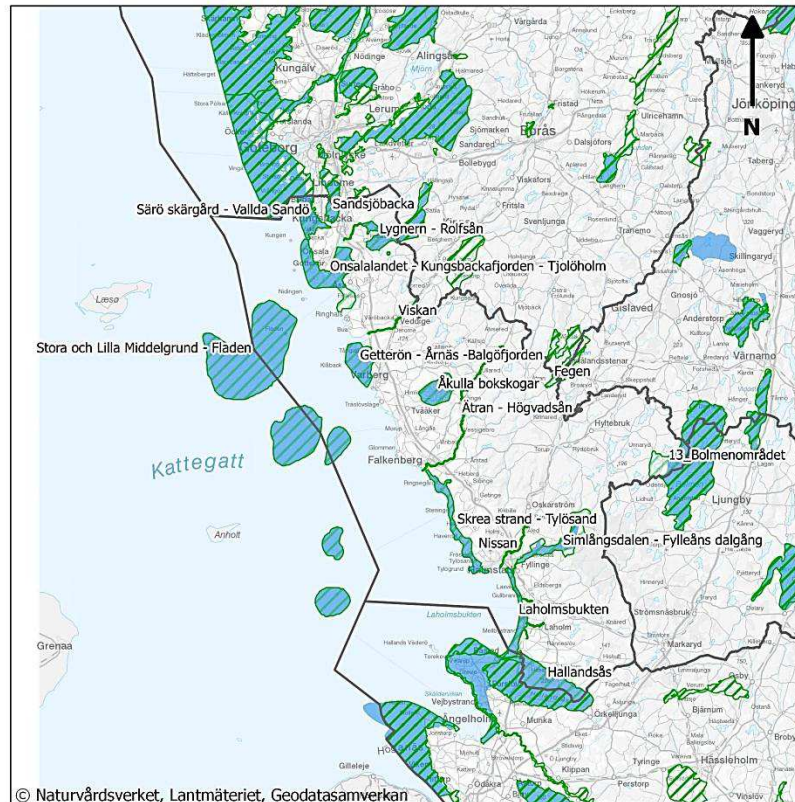
Dialog

Länsstyrelsen har valt att gå ut med en bred enkät till kommunerna samt friluftslivets aktörer i Skåne för att fånga upp friluftslivets behov i Skåne. Förslaget gick ut till länets kommuner, Region Skåne, Stiftelsen Skånska Landskap, grannlän,

Skogsstyrelsen och friluftorganisationer som en underrättelse med möjlighet att lämna synpunkter. Länsstyrelsen har dock inte haft möjlighet att hantera inkomna synpunkter inom sin uppdragstid.

Hallands län

Förslag riksintresse friluftsliv - Hallands län

Teckenförklaring

- Blå färg - Befintligt riksintresse friluftsliv som enligt förslag utgår
- Blågrön rastrening - Befintligt riksintresse friluftsliv som enligt förslag kvarstår
- Grön rastrening - Förslag på nytt eller utökat område för riksintresse friluftsliv

Förslag

Länsstyrelsen föreslår sammanlagt 16 områden. Länsstyrelsen har gjort bedömningen att befintliga områden av riksintresse för friluftslivet i huvudsak ska bestå, endast ett nytt område föreslås. Tre områden justeras vad gäller avgränsningarna.

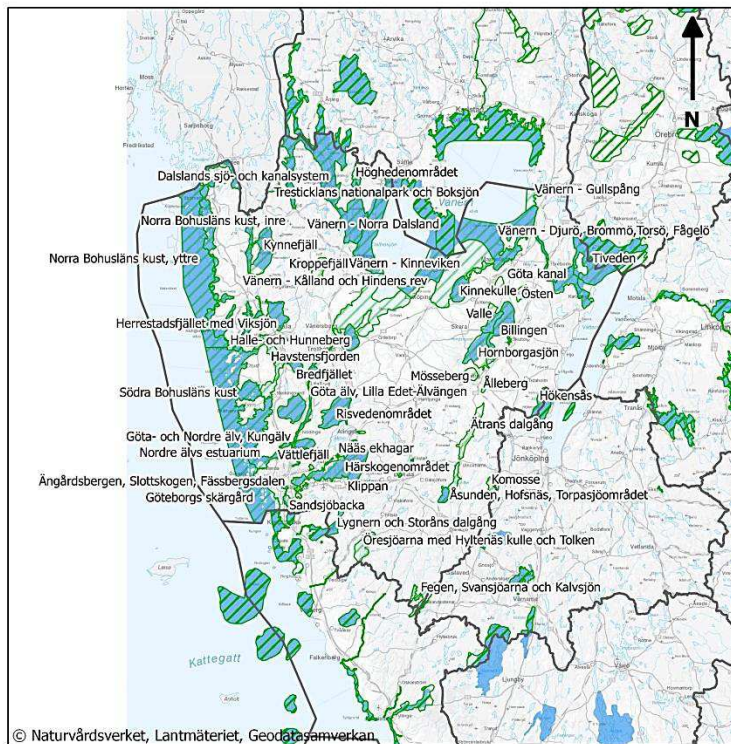
Den sammanlagda arealen är 147 910 (tidigare 146 500 ha).

Dialog

Informell remiss med kommuner, intresseorganisationer och Region Halland. Under arbetets gång fördes även samtal med länsstyrelser i angränsande län.

Västra Götalands län

Förslag riksintresse friluftsliv - Västra Götalands län

Teckenförklaring

Blå färg - Befintligt riksintresse friluftsliv som enligt förslag utgår

Blågrön rastning - Befintligt riksintresse friluftsliv som enligt förslag kvarstår

Grön rastning - Förslag på nytt eller utökat område för riksintresse friluftsliv

Förslag

Länsstyrelsen föreslår sammanlagt 60 områden: samtliga äldre riksintressen ska i huvudsak kvarstå samt 26 nya föreslås. Åtta av de nya områdena är med i utredningen *Den tätortsnära naturen i Göteborgsregionen, 2003:5*.

Eftersom Västra Götalands län är en sammanslagning av tre län har de områden som varit uppdelade länsvis slagits samman och fått nytt namn eller ny beteckning. Inga områden har utgått, men för vissa områden har gränserna justerats och några områden har utökats. Nio av områdena har utökats med anledning av att de finns med i utredningen *Den tätortsnära naturen i Göteborgsregionen, 2003:5*.

Vissa områden har på grund av sin storlek och mångformighet delats upp i delområden. På grund av tidsbrist har andra stora områden inte delats upp.

Den sammanlagda arealen är 830 479 (tidigare 639 583 ha).

Dialog

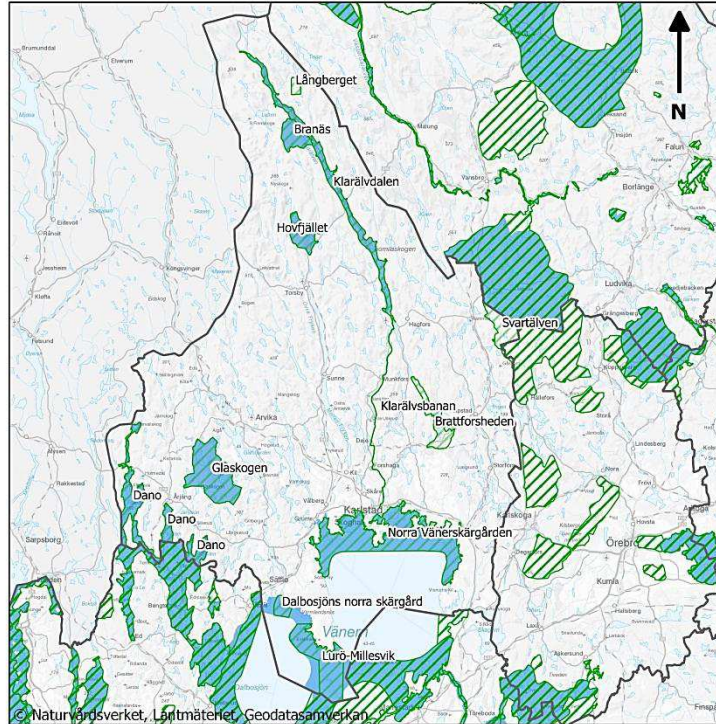
Länsstyrelsen skickade under våren 2013 ut information om att översynen var på gång, och kommuner och intresseorganisationer inbjöds att komma med synpunkter och förslag.

Under hösten 2013 skickade länsstyrelsen ut förslag till områden av riksintresse för friluftslivet till kommuner och större föreningar, länsförbund och organisationer med begäran om synpunkter. Länsstyrelsen har därefter genomfört fem samrådsmöten där representanter från ett tjugotal kommuner medverkade.

Värmlands län

Förslag riksintresse friluftsliv - Värmlands län

Teckenförklaring

Blå färg - Befintligt riksintresse friluftsliv som enligt förslag utgår

Blågrön rastreering - Befintligt riksintresse friluftsliv som enligt förslag kvarstår

Grön rastreering - Förslag på nytt eller utökat område för riksintresse friluftsliv

Förslag

Länsstyrelsen i Värmland föreslår 12 områden. Ett antal ändringar i avgränsningar föreslås, i många fall med minskade arealer. För fyra områden föreslås oförändrade avgränsningar och för tre områden en förändrad avgränsning. Fem nya områden föreslås. Två av dessa uppstår dock genom en ny avgränsning: ett äldre område delas upp i två.

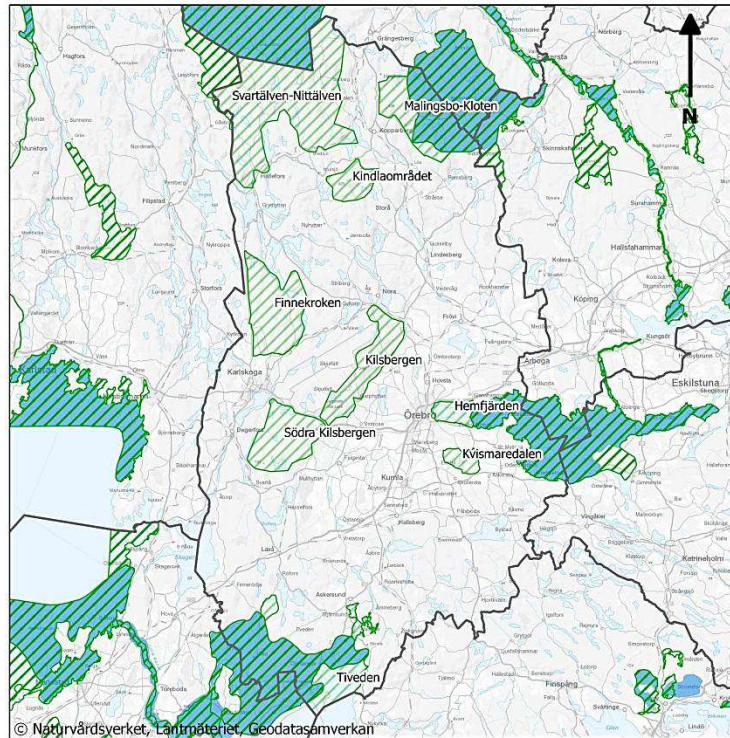
Den sammanlagda arealen är 208 984 ha (tidigare 224 300 ha).

Dialog

Länsstyrelsen har remitterat förslaget till kommunerna i två omgångar.

Örebro län

Förslag riksintresse friluftsliv - Örebro län

Teckenförklaring

Blå färg - Befintligt riksintresse friluftsliv som enligt förslag utgår

Blågrön rastning - Befintligt riksintresse friluftsliv som enligt förslag kvarstår

Grön rastning - Förslag på nytt eller utökat område för riksintresse friluftsliv

Förslag

Länsstyrelsen föreslår tio områden av riksintresse för friluftslivet varav sex områden är nya förslag. Tre befintliga områden har delvis utvidgats och delats.

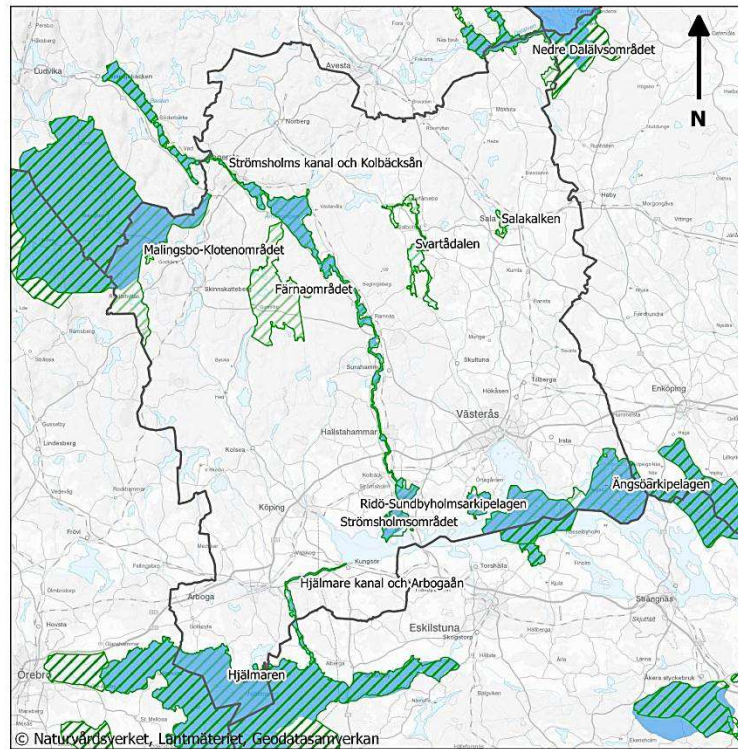
Den sammanlagda arean är 225 500 (tidigare 65 400 ha).

Dialog

Remiss skickades till kommuner, Regionförbundet, intresseorganisationer, föreningar och länsstyrelser i angränsande län.

Västmanlands län

Förslag riksintresse friluftsliv - Västmanlands län

Teckenförklaring

Blå färg - Befintligt riksintresse friluftsliv som enligt förslag utgår

Blågrön rastning - Befintligt riksintresse friluftsliv som enligt förslag kvarstår

Grön rastning - Förslag på nytt eller utökat område för riksintresse friluftsliv

Förslag

Länsstyrelsen föreslår tolv områden varav tre är nya. Åtta områden har fått justerade gränser.

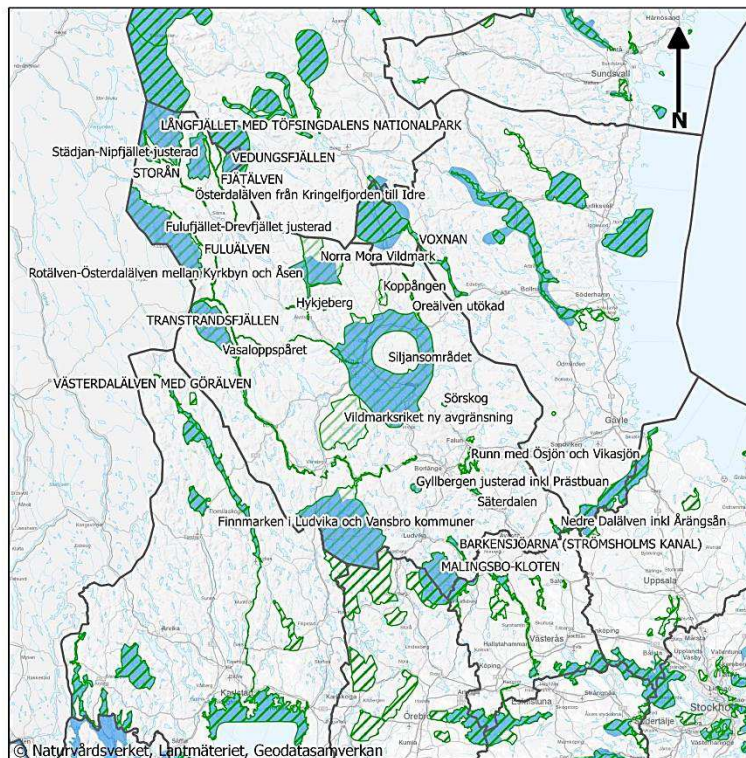
Den sammanlagda arean är 60 337 ha (tidigare 44 226 ha).

Dialog

Dialog har skett med kommunerna och internt inom länsstyrelsen. Sedan har förslag till områden skickats på remiss till länets kommuner, intresseorganisationer, myndigheter och länsstyrelser i angränsande län.

Dalarnas län

Förslag riksintresse friluftsliv - Dalarnas län

Teckenförklaring

Blå färg - Befintligt riksintresse friluftsliv som enligt förslag utgår

Blågrön rastning - Befintligt riksintresse friluftsliv som enligt förslag kvarstår

Grön rastning - Förslag på nytt eller utökat område för riksintresse friluftsliv

Förslag

Länsstyrelsen föreslår sammanlagt 29 områden. Av dessa är nio nya områden. Samtliga tidigare områden kvarstår, men med justerade avgränsningar för nio områden.

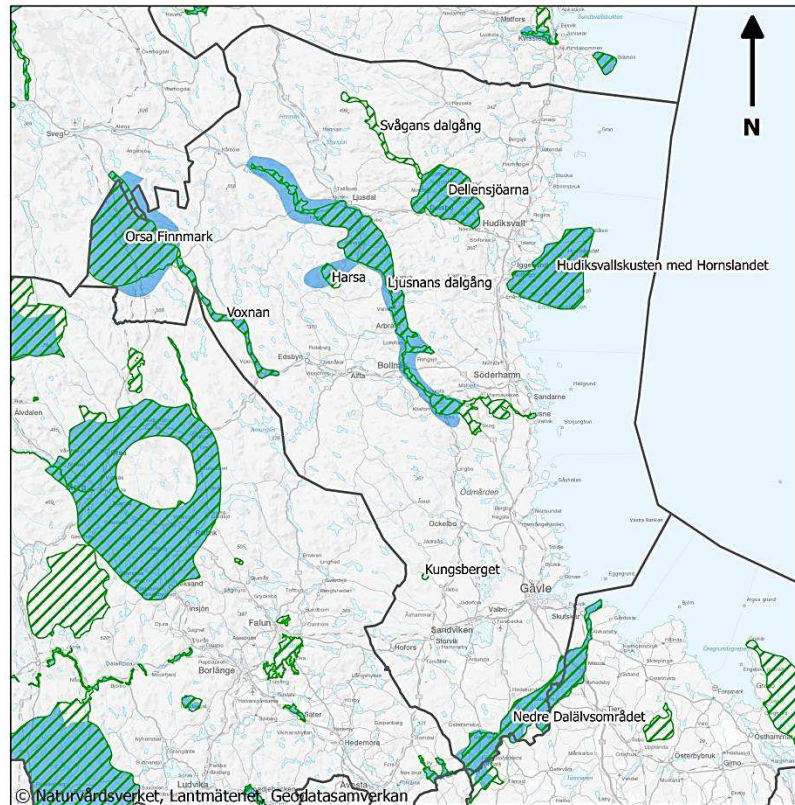
Den sammanlagda arealen är 688 232 ha (tidigare 589 911 ha).

Dialog

Förfrågan om synpunkter på befintliga och förslag till nya områden har skickats till kommunerna och Dalarnas Naturvårdsråd (bestående av föreningar och större markägare). Därefter har dessa fått länsstyrelsen förslag på remiss. Förslaget har även remitterats till länsstyrelser i angränsande län. Remissen har också lagts ut på länsstyrelsens webbplats.

Gävleborgs län

Förslag riksintresse friluftsliv - Gävleborgs län

Teckenförklaring

Blå färg - Befintligt riksintresse friluftsliv som enligt förslag utgår

Blågrön rastreering - Befintligt riksintresse friluftsliv som enligt förslag kvarstår

Grön rastreering - Förslag på nytt eller utökat område för riksintresse friluftsliv

Förslag

Länsstyrelsen föreslår totalt nio områden. Tre av dessa är nya områden. Av de befintliga områdena har gränserna för två områden justerats och för två områden har arealen minskats.

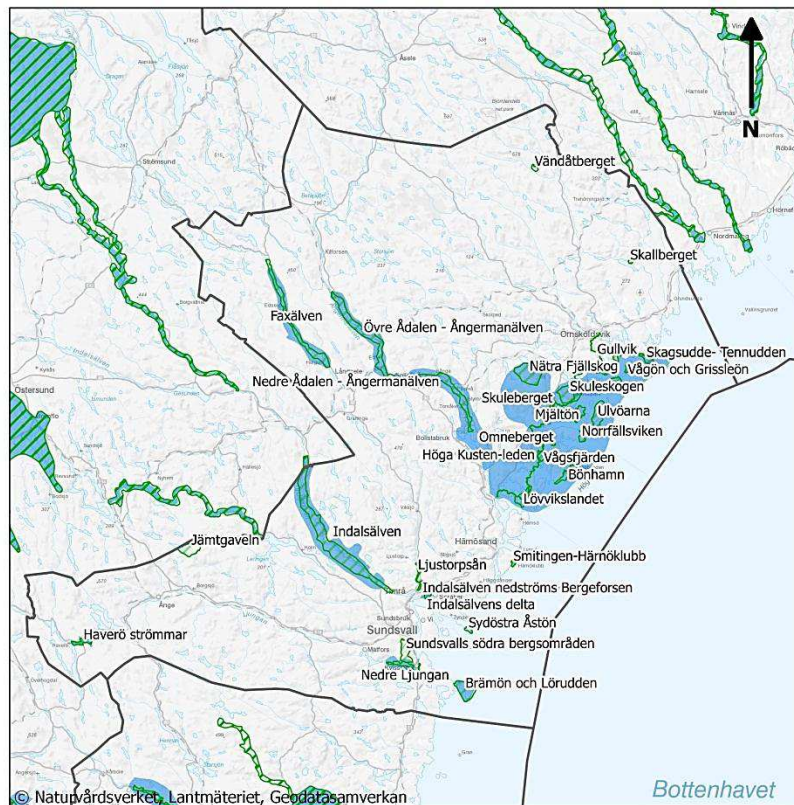
Den sammanlagda arealen är 232 515 ha (tidigare 276 500 ha).

Dialog

Förankring har skett genom dialog och remissförfarande där kommunerna fått ta ställning till gällande riksintressen och eventuella revideringar. För de länsöver-skridande områdena har dialog förts med berörda länsstyrelser.

Västernorrlands län

Förslag riksintresse friluftsliv - Västernorrlands län

Teckenförklaring

- Blå färg - Befintligt riksintresse friluftsliv som enligt förslag utgår
- Blågrön rastrening - Befintligt riksintresse friluftsliv som enligt förslag kvarstår
- Grön rastrening - Förslag på nytt eller utökat område för riksintresse friluftsliv

Förslag

Länsstyrelsen föreslår totalt 32 områden, varav nio är helt nya områden. Nio områden har minskats och för ett område har gränserna justerats. Riksintresseområdet Höga kusten har preciserats och delats upp i tolv mindre kärnområden, vilket ger en mer preciserad beskrivning av områdets kärnvärden.

Den totala arealen är 71 864 ha (tidigare 256 575 ha).

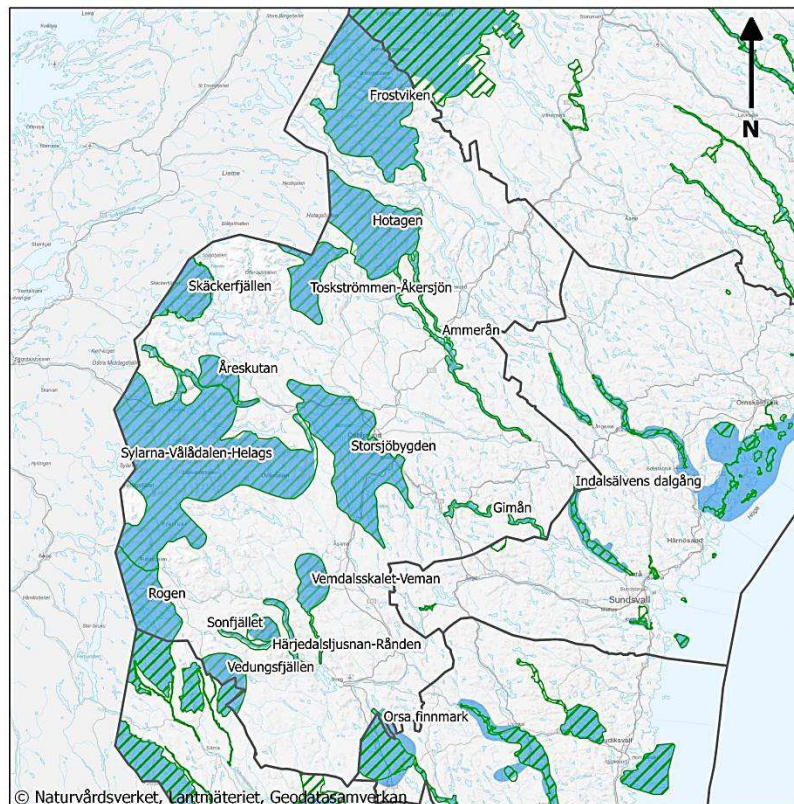
Sju områden som på grund av brist på tid och resurser inte tagits med i redovisningen tas istället upp som studieområden.

Dialog

Kommunerna har under processen både lämnat in underlag för länsstyrelsens arbete och gett synpunkter på länsstyrelsens förslag.

Jämtlands län

Förslag riksintresse friluftsliv - Jämtlands län

Teckenförklaring

Blå färg - Befintligt riksintresse friluftsliv som enligt förslag utgår

Blågrön rastrening - Befintligt riksintresse friluftsliv som enligt förslag kvarstår

Grön rastrening - Förslag på nytt eller utökat område för riksintresse friluftsliv

Förslag

Länsstyrelsen föreslår sammanlagt 16 områden. För fyra av dessa ser länsstyrelsen ett behov av fördjupade områdesbeskrivningar, delområdesbeskrivningar och delområdesavgränsningar. Dessa områden är stora riksintresseområden som uppfattas som svåra att arbeta med i plansammanhang. Inga nya områden föreslås men för tio områden har en justering av gränserna skett. Två områden är oförändrade.

Den sammanlagda arealen för de föreslagna områdena är 1 519 629 ha (tidigare 1 487 500 ha).

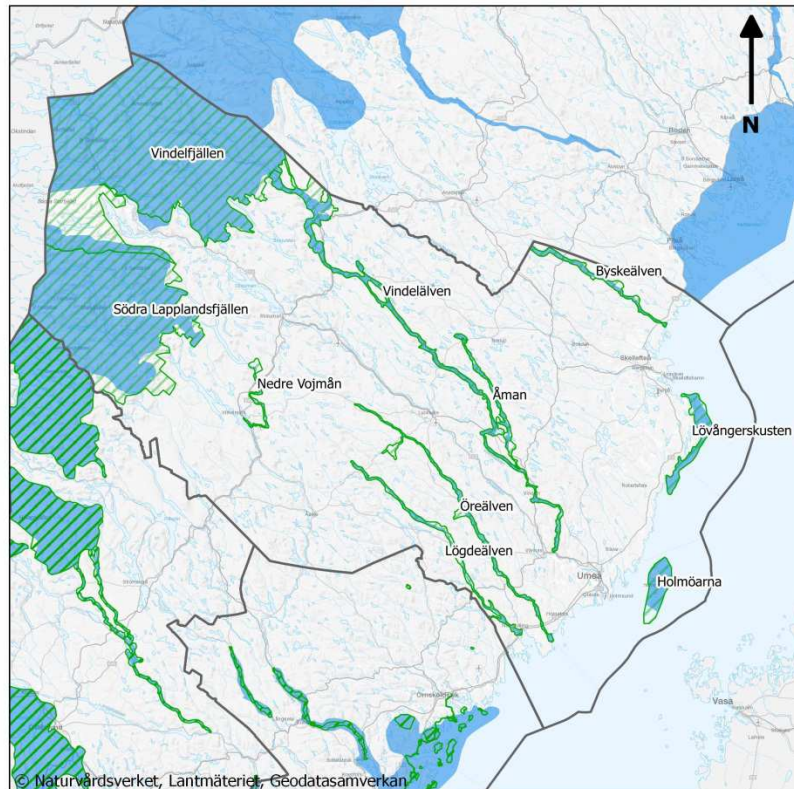
Dialog

Förslaget har remitterats till länets kommuner.

Västerbottens län

Förslag riksintresse friluftsliv - Västerbottens län

Teckenförklaring

- Blå färg - Befintligt riksintresse friluftsliv som enligt förslag utgår
- Blågrön rastrering - Befintligt riksintresse friluftsliv som enligt förslag kvarstår
- Grön rastrering - Förslag på nytt eller utökat område för riksintresse friluftsliv

Förslag

Länsstyrelsen föreslår tio riksintresseområden, samtliga befintliga områden. Ett område har minskats och för ett område har gränserna justerats. Länsstyrelsen redovisar också tolv utredningsområden som bör utredas ytterligare.

Den sammanlagda arealen är 1 499 100 ha (tidigare 1 325 200 ha).

Dialog

Länsstyrelsen har i en remiss gett kommunerna möjlighet att komma med synpunkter på befintliga riksintressen och föreslå nya områden. En fortlöpande dialog med kommunerna har också förts under arbetets gång. Länsstyrelsen har även i en remiss gett regionala myndigheter och organisationer möjlighet att lämna synpunkter. Samråd med grannlänen har också skett.

7. Slutsatser

Värdefullt och omfattande arbete

Översynen och länsstyrelsernas redovisningar innebär att ett värdefullt och omfattande arbete har genomförts, vilket gör att det nu finns aktuella värdebeskrivningar och kartor och därmed ett bättre beslutsunderlag för länsstyrelser och kommuner (med undantag för Norrbottens kommun). Genom de revideringar som gjorts har länsstyrelserna på ett tydligare sätt lyft fram riksintresseområdenas värden för friluftslivet.

Länsstyrelsernas dialog med kommuner, intresseorganisationer med flera har genomförts med olika ambitionsnivå. I flera län har en bred förankringsprocess skett, medan andra län på grund av tidsbrist inte hunnit med en dialog i den omfattning man önskat.

Olika förutsättningar hos länen

För översynen av områden av riksintresse för friluftslivet har länen haft olika förutsättningar, både gällande vilka resurser man har haft att tillgå och hur mycket tid man har kunnat lägga ned på översynsarbetet. Flera länsstyrelser har framfört att översynen är ett angeläget arbete, men att mer tid och resurser hade behövts.

I några län har översynen genomförts av arbetsgrupper med deltagare från olika verksamheter och med olika kompetens, såsom naturvård, kulturmiljövård, fiske och samhällsbyggnad. Därigenom har man fått med olika perspektiv i värdebeskrivning och förutsättningar för bevarande och utveckling.

För vissa län har ett omfattande underlag funnits som utgångspunkt för revideringsarbetet, till exempel i Skåne och Västra Götalands län när det gäller tätortsnära natur.

Slutsatser

Utifrån det underlag som länsstyrelserna redovisat gör Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten bedömningen att det finns behov av ytterligare insatser när det gäller förslagen till områden av riksintresse för friluftsliv, innan ett utpekande sker enligt hushållningsförordningen. Norrbottens län har inte inkommit med något underlag alls och ytterligare tre län har redovisat behov av att utreda ett antal områden. För de områden som berör flera län finns också behov av samordning, så att värdebeskrivningar och avgränsningar blir logiska, något uppdragstiden inte gett utrymme för.

Sedan den 21 juli 2004 finns det bestämmelser i 6 kap. miljöbalken om att vissa planer och program ska miljöbedömas. Kompletterande bestämmelser finns i förordningen (1998:905) om miljökonsekvensbeskrivning. För att avgöra om en miljöbedömning krävs ska myndigheten först göra en så kallad behovsbedömning. Arbetet med behovsbedömningen av länsstyrelsernas förslag till områden av riksintresse för friluftslivet pågår.

8. Konsekvensanalys

Regeringsuppdraget innebär en översyn av områden av riksintressen för friluftsliv. Resultatet av regeringsuppdraget har inneburit att länsstyrelserna har lämnat in förslag på uppdateringar av riksintresseområden, nya områden, nya gränsdragningar och dokumentation för områdena.

Nedan följer en genomgång av tänkbara konsekvenser för olika aktörer som kan beröras av uppdragets förslag.

Länsstyrelser

Genom översynen av områden av riksintresse för friluftsliv har värdebeskrivningar och kartor uppdaterats utifrån ny kunskap och aktuella förhållanden. Detta ger länsstyrelserna ett tydligare och därmed förbättrat beslutsunderlag att använda vid tillståndsgivning/beslut om nya verksamheter i riksintresseområden.

Översynen kan innebära att länsstyrelserna behöver uppdatera eller omarbeta sina webbsidor och liknande med ny information. Den stora insatsen har dock gjorts i och med arbetet med översynen, och uppdateringen får ses som en mindre följdinsats av detta.

Kommuner

Även för kommunerna innebär översynen ett tydligare och därmed förbättrat beslutsunderlag att använda vid tillståndsgivning/beslut om nya verksamheter i riksintresseområden och som underlag vid planering.

Kommunerna kommer att behöva arbeta in de nya riksintresseområdena i sina översiktplaner, vilket medför behov av marginellt ökade resurser under en begränsad tid.

Allmänhet

För allmänheten kan nya och reviderade områden innebära ökad tillgänglighet till områden för friluftsliv, genom informationsinsatser och ökade satsningar på service och anordningar, naturturism, bättre kommunikationer med mera.

Markägare

För markägare kan översynen i en tillståndsprövning innebära begränsningar av vissa nya verksamheter om de innebär att friluftslivsvärdena i de nya riksintresseområdena påverkas.

Företag

Översynen kan innebära positiva konsekvenser för de företag som inriktar sig mot turism och aktiviteter i naturen. Dessa företag kan gynnas om nya områden lyfts

fram som riksintressen för friluftsliv, vilket i sin tur kan öka intresset för aktiviteter i området.

9. Referenser

Miljöbalken 3 kap. 6§

Förordning (1998:896) om hushållning med mark- och vattenområden m.m

Miljöbalken 6 kap.

Förordning (1998:905) om miljökonsekvensbeskrivning

Bilagor

Bilaga 1 Riktlinjer för översyn 2012-2014 av riksintressen för friluftsliv

Bilaga 2 Sammanställning av länens förslag till områden av riksintresse för friluftsliv

Bilaga 3 Förslag till områden av riksintresse för friluftsliv